

शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५

अस्तित्वात असलेल्या महाविद्यालयांमध्ये
विस्तारीकरणांतर्गत नवीन अभ्यासक्रम/ विशेषस्तर
विषय/ विषय, अतिरिक्त तुकडी/ विद्याशाखा यांना
मान्यता देणेबाबत.

(न्यायालयीन प्रकरण)

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: HTED-२९०११(१२)/९/२०२४/७५७५५५/MHT-(HE-४)

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई -४०००३२.

दिनांक: ०४ सप्टेंबर, २०२४

संदर्भ: १. महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६.

२. रिट याचिका क्र. १८९४/२०२ प्रकरणी मा. उच्च न्यायालय मुंबई,
खंडपीठ नागपूर यांचे दिनांक २९.०७.२०२४ रोजीचे आदेश.

प्रस्तावना :-

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ करीता स्व. परसराम शिक्षण संस्थेच्या अस्तित्वात असलेल्या महाविद्यालयातील विस्तारीकरणांतर्गत नवीन अभ्यासक्रमाच्या प्रस्ताव राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ यांनी शासनास शिफारशीत केले नसल्याने स्व. परसराम शिक्षण संस्थेने मा. उच्च न्यायालय मुंबई, खंडपीठ नागपूर येथे याचिका क्र. १८९४/२०२४ दाखल केली आहे. सदर याचिका निकाली काढताना मा. उच्च न्यायालयाने संदर्भ क्र. २ अन्वये दिलेल्या निर्णयास अनुसरून शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ साठी याचिकादार संस्थेच्या अस्तित्वात असलेल्या महाविद्यालयातील नवीन अभ्यासक्रमांना मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ मधील कलम १०९ (४) मध्ये नवीन अभ्यास पाठ्यक्रम, विषय, विद्याशाखा, अतिरिक्त तुकड्या किंवा सॅटेलाइट केंद्रे यांना मान्यता देण्याची तरतूद विषद करण्यात आलेली आहे. महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ मधील कलम १०९ (४) (घ) खालील परंतुकान्वये शासनास प्राप्त अधिकारानुसार, खालील विवरणपत्रात नमूद केल्याप्रमाणे नवीन अभ्यासक्रमांना मा. उच्च न्यायालयाच्या संदर्भ क्र. २ येथील आदेशानुसार आणि शासनाने विहित केलेल्या खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून कायम विना अनुदान तत्वावर मंजूरी देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	संस्था/ प्रस्तावित महाविद्यालयांचे नाव व पत्ता	नवीन अभ्यासक्रम
राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर		
१.	जी. के. कला व विज्ञान महिला महाविद्यालय, कावराबांध मु. पो. कावराबांध तालुका - सालेकसा, जिल्हा - गोंदिया-४४१११६	<p>१. विद्याशाखा: विज्ञान व तंत्रज्ञान माध्यम: [इंग्रजी] अभ्यासक्रम: मास्टर ऑफ सायन्स (केमेस्ट्री) अपेक्षित विद्यार्थी संख्या:६० अभ्यासक्रमाचे वर्ष: प्रथम वर्ष स्तर: पदव्युत्तर विषय: [रसायन शास्त्र] [अभ्यासक्रमाप्रमाणे]</p> <p>२. विद्याशाखा: विज्ञान व तंत्रज्ञान माध्यम: [इंग्रजी] अभ्यासक्रम: मास्टर ऑफ सायन्स (झुलॉजी) अपेक्षित विद्यार्थी संख्या:६० अभ्यासक्रमाचे वर्ष: प्रथम वर्ष स्तर: पदव्युत्तर विषय: [प्राणी शास्त्र] [अभ्यासक्रमाप्रमाणे]</p>

अटी व शर्ती :-

- सदर मान्यता एक वर्षाच्या आत नेंक मुल्यांकन करून घेण्याच्या अटीस अधीन राहून देण्यात येत आहे. या निकषाच्या पुरतेची खातरजमा करण्याची जबाबदारी संबंधित विद्यापीठाची राहील. त्याचप्रमाणे सदर पुरता विहित कालावधीत न झाल्यास सदर मान्यता आपोआप रद्द होईल. याबाबत आवश्यक कार्यवाही करण्याची दक्षता संचालक, उच्च शिक्षण यांनी घ्यावी. सदर कारणास्तव मान्यता रद्द झाल्यास विद्यार्थ्यांच्या समायोजनाची कार्यवाही संचालक, उच्च शिक्षण यांनी करावी.
- अस्तित्वात असलेल्या महाविद्यालयात जे नवीन अभ्यासक्रम मंजूर करण्यात आलेल्या आहेत, ते कायम विनाअनुदान तत्त्वावरील असल्याने सदर मान्यतेच्या अनुषंगाने अशा महाविद्यालयांना अनुदान तत्त्वावर शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांची मागणी करता येणार नाही.
- अस्तित्वात असलेल्या ज्या महाविद्यालयास नवीन अभ्यासक्रम मंजूर करण्यात आलेले आहेत, त्या महाविद्यालयांनी त्यांच्या विभागीय सहसंचालकाकडे ते भविष्यात कोणत्याही परिस्थितीत अनुदानाची मागणी करणार नाहीत, असे हमीपत्र रु. १००/- च्या नाँून ज्युडीशियल स्टॅम्प पेपरवर सादर करावे.
- मान्यता मिळालेल्या अभ्यासक्रमांच्या अनुषंगाने महाविद्यालयांनी संबंधित विद्यापीठाने विहित केलेल्या निकषांनुसार व विद्यापीठ अनुदान आयोगाने विहित केलेल्या शैक्षणिक पात्रतेनुसार अध्यापक/ कर्मचारी वर्ग नेमणे आवश्यक असून, इतर सर्व आवश्यक पायाभूत सोयी उपलब्ध कराव्यात व त्याची खात्री विभागीय सहसंचालकांनी करावी आणि तदनंतर उपरोक्त अट क्र. ३ मधील हमीपत्र प्रमाणित करून विद्यापीठास घ्यावे.
- महाविद्यालयाने/संस्थेने हमीपत्र सादर केल्याशिवाय किंवा तसे विभागीय सहसंचालकांचे प्रमाणपत्र प्राप्त झाल्याशिवाय तसेच विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या (ॲफिलिएशन ऑफ कॉलेजस बाय युनिव्हर्सिटीज) रेग्युलेशन २००९ मध्ये महाविद्यालयांना संलग्नीकरण देण्याबाबत

विहित निकषांची पूर्तता व शासन निर्णयाचे अवलोकन केल्याशिवाय, संबंधित महाविद्यालयाना संलग्नीकरण देण्याची कार्यवाही विद्यापीठाने करु नये. विद्यापीठांनी संलग्नतेबाबतचा पूर्तता अहवाल संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे व संबंधित विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांना पाठवावा.

६. महाविद्यालयाने कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर प्रवेश क्षमतेपेक्षा जास्त प्रवेश देऊ नयेत.
७. संबंधित विद्यापीठाने व विभागीय सहसंचालकांनी मंजूर करण्यात आलेल्या अभ्यासक्रम / विशेषस्तर विषय / विषय, अतिरिक्त तुकडी / विद्याशाखा यांचा नियतकालिक आढावा घेऊन सदर अभ्यासक्रम / विशेषस्तर विषय/ विषय, अतिरिक्त तुकडी / विद्याशाखा यामध्ये मंजुर विद्यार्थी सख्येच्या ५०% किंवा त्यापेक्षा कमी विद्यार्थी दिसून आल्यास सदर अभ्यासक्रम / विशेषस्तर विषय / विषय, अतिरिक्त तुकडी/ विद्याशाखा यांची मान्यता रद्द समजून तसे आदेश विभागीय सहसंचालकांनी काढावेत आणि ते शासन व संबंधित विद्यापीठाकडे पाठवावेत.

२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२४०९०५१७२०१९५१०८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने स्वाक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अशोक मांडे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१. मा मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
२. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
३. कुलसचिव, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर,
४. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
५. विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण, नागपूर विभाग, नागपूर,
६. संबंधित संस्था (विद्यापीठामार्फत),
७. निवड नस्ती (मंशि-४).